

Vilniaus universiteto Profesorių emeritų klubo veiklos 2023 m. ataskaita

Vilniaus universiteto Profesorių emeritų klubo veiklos 2023 m. ataskaita

Vilniaus universiteto profesorių emeritų klubo valdyba (prezidentas V. Kučinskas, viceprezidentas A. Orliukas ir nariai: K. Jarašiūnas, V. Laurinavičius, E. Manstavičius), išrinkta 2023 m. vasario 7 d., savo veiklą vykdė pagal numatytas VILNIAUS UNIVERSITETO PROFESORIŲ EMERITŲ KLUBO NUOSTATŲ veiklos formas:

„Susirinkimai, susitikimai, pokalbiai, diskusijos, ekskursijos, nuomonių tyrimas (apklauso), pareiškimų, kreipimūsi rašymas, bendravimas su VU vadovybe, klubo narių jubiliejų paminėjimai, šventinių sveikinimų siuntimas ir kt.“

2023 m. klubo nariais buvo 48 profesoriai emeritai.

2023 m. VU PEK NARIŲ SĄRAŠAS

1. Adulfas Abrutis
2. Albinas Bagdonas
3. Vytautas Balevičius
4. Eugenijus Butkus
5. Zenonas Butkus
6. Jonas Grigas
7. Feliksas Ivanauskas
8. Kęstutis Jarašiūnas
9. Benediktas Juodka
10. Gytis Juška
11. Algirdas Jurgaitis
12. Domas Kaunas
13. Kęstutis Kilkus
14. Liudvikas Kímtys
15. Vaidutis Kučinskis
16. Zita Aušrelė Kučinskienė
17. Juozas Kulys
18. Vaclovas Lakis
19. Valdas Stanislovas Laurinavičius
20. Antanas Laurinčikas
21. Jonas Mackevičius
22. Eugenijus Manstavičius
23. Mykolas Michelbertas
24. Robert Mokrik
25. Gediminas Motuza Matuzevičius
26. Antanas Feliksas Orliukas
27. Viktorija Daujotytė-Pakerienė
28. Vygantas Paulauskas
29. Jonas Prapiestis
30. Vygintas Bronius Pšibilskis
31. Šarūnas Raudys
32. Ričardas Rotomskis
33. Mifodijus Sapagovas
34. Kęstutis Sasnauskas
35. Vytautas Jonas Sirvydis
36. Valerijus Smilgevičius
37. Algirdas Petras Stabinis
38. Bonifacas Stundžia
39. Donatas Surgailis
40. Vytautas Jonas Triponis
41. Vytautas Usonis
42. Giedrius Uždavinys
43. Petras Henrikas Vaitkevičius
44. Juozas Vidmantas Vaitkus
45. Irena Valikonytė
46. Leonas Valkūnas
47. Antanas Žilinskas
48. Artūras Žukauskas

2023 m. lapkričio 28 d. 11 val. VU Mažojoje auloje klubo nariai susirinko bendrai nuotraukai. Suprantama, kad dėl įvairių svarbių priežasčių (ligos ir kt.) kai kurie klubo nariai negalėjo dalyvauti fotosesijoje. Nepaisant to, absolūti dauguma klubo narių dalyvavo.

Justino Auškėlio nuotraukoje VU profesorių emeritų klubo nariai 2023-11-28.

2023 m. gruodžio mėn. buvo atlikta klubo narių apklausa apie jų įvairias veiklas. Suprantama, kad tokia apklausa buvo norima išsiaiškinti profesorių emeritų nuveiktus darbus ir pasidžiaugti jų pasiekimais. Kita vertus, tai nurodoma ir Klubo nuostatuose:

„3.2. Prisidėti prie VU mokslo ir studijų būklės gerinimo; doktorantams ir kitiems studentams, jaunesniesiems kolegoms perteikti sukauptą ilgametę mokslo tiriamojo ir pedagoginio darbo patirtį. 3.3. Skatinti PEK narius panaudoti turimą kūrybinį potencialą, tęsti mokslinį darbą, publikuoti jo rezultatus, dalyvauti mokslinėse konferencijose ir populiariojoje spaudoje.“

Be to, VU PEK nariai gauna iš Vilniaus universiteto kasmėnesines išmokas, todėl valdybai yra būtina turėti informacijos apie klubo narių nuostatose paminėtą veiklą. Ši informacija yra reikalinga pagrindžiant mūsų pageidavimus VU administracijai. Universiteto reitingavimo rezultatai, finansavimo apimties tiesiogiai priklauso nuo minėtų rodiklių. Todėl tokia informacija yra svarbi.

Šioje apklausoje taip pat dalyvavo dauguma klubo narių. Anketoje buvo prašoma atsakyti į keletą klausimų:

**1. Mokslinė veikla. 2. Pedagoginė veikla. 3. Ekspertinė veikla.
4. Kongresai, konferencijos ir kiti moksliniai renginiai. 5. Mokslų žinių populiarinimas. 6. Apdovanojimai ir premijos. 7. Laisvalaikis.**

Po apklausos paaiškėjo, kad nemažai profesorių emeritų aktyviai dalyvauja įvairiose veiklose. Suprantama, jos susijusios su asmens amžiumi ir kokie jo darbiniai santykiai su Vilniaus universitetu. Analizuojant **mokslinės veiklos** rezultatus paaiškėjo, kad:

1. Paskelbta monografijų ir kitų neperiodinių leidinių (knygų) – **4**, kaip an-tai:
V. Daujotytė-Pakerienė. „Populiariosios literatūrologijos versija“, 2023, LMA leidykla, 514 p.
I. Valikonytė. Rex iustissimus. Valdovo teismas Lietuvos Didžiojoje Kuni-gaikštystėje XV a. pabaigoje – XVI a., VU leidykla, 2023, 360 p.
G. Motuza. The Precambrian Geology of Lithuania, Springer, 203 p.
R. Mokrik. Žemės gelmių vandens keliais: mokslinė veikla ir bibliografi-ja. Groundwater Way: Research and Bibliography. VU leidykla, 2023, 192 p.
A. Bagdonas pristatė 2023 m. knygų mugėje R. Sapolsky knygą „Kodėl zebrai neserga opalige?“, 2023.
2. Paskelbta daug reikšmingų mokslinių straipsnių. Vieno autoriaus, turin-čio darbinių santykių su VU, mokslinių publikacijų skaičius per 2023 m. svyravo nuo 1 iki 16; o neturinčiojo tokių santykių – nuo 1 iki 8. Čia taip pat reikia pabrėžti, kad minėti straipsniai buvo išspausdinti moksliniuose

kaip kad *Science* ir kituose aukšto reitingo specialybiniuose žurnaluose. Už ypač svarbias publikacijas profesorius emeritas A. Žilinskas pažymėtas ScholarGPS™ ID: 46865015374496. Highly Ranked Scholar™ – Lifetime. Taigi klubo nariai reikšmingai prisidėjo prie Vilniaus universiteto vardo garsinimo Lietuvoje ir pasaulyje.

Keletas narių dalyvavo ir **pedagoginėje veikloje**. Jie priklausė VU magistrantūros studijų programų komitetams, vadovavo doktorantams ir podoktorantūros stažuotėms, skaitė paskaitas ir vedė seminarus.

Ekspertinėje veikloje taip pat dalyvavo keletas narių. Jie buvo EK Europos mokslo fondo nepriklausomų vertintojų kolegijos nariais, LMT mokslinių projektų vertintojais ir kt.

Nemažai emeritų yra tarptautinių žurnalų redakcinių kolegijų nariai, asocijuoti žurnalų redaktoriai ir daugybės žurnalų straipsnių recenzentai. Vienas – VU knygų serijos „*Fontes et studia historiae universitatis Vilnensis*“ redaktorių kolegijos narys.

Trys kolegos yra Lietuvos mokslinių draugijų Tarybų nariai. Vienas asmuo yra LMA prezidiumo narys ir skyriaus pirmininkas, taip pat vienas – skyriaus pirmininko pavaduotojas, profesorius emeritas E. Butkus yra LMT valdybos pirmininkas.

Profesorius emeritas A. Žukauskas yra Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas. Profesorius emeritas J. Prapiestis buvo Respublikos Prezidento sudarytos pretendentų į teisėjus atrankos komisijos pirmininkas, Respublikos Prezidento sudarytos valstybinių apdovanojimų teikimo komisijos narys; Lietuvos Respublikos generalinės prokurorės sudarytos pretendentų į prokurorus atrankos komisijos narys. Profesorius emeritas V. Usonis yra viso gyvenimo skiepijimų koalicijos (CLCI – Coalition for Life Course Immunisation) narys, patikėtinis (trustee).

Keletas klubo narių buvo kongresų, konferencijų ir kitų mokslinių renginių organizavimo komitetų nariai, pirmininkavo posėdžiams arba buvo jų kviesiniai lektoriai.

Dauguma VU PEK narių prisidėjo prie **mokslo žinių populiarinimo**. Dalyvavo radijo ir televizijų laidose, parašė straipsnių ir perskaitė daugybę paskaitų.

Keturi profesorai emeritai (LMA nariai: Z.A. Kučinskienė, R. Mokrik, D. Surgailis ir L. Valkūnas) **apdovanoti LMA atminimo medaliu.**

Kolegos profesorai emeritai pasidalijo ir savo **laisvalaikio** akimirkomis. Pažymėtina, kad absoliuti dauguma savo laisvalaikį leido tikrai aktyviai. Ir tuo mes turėtume tik dėjaugtis ir skatinti kitus kolegas jungtis prie jų. Čia turbūt turėtume laisvalaikio leidimą suskirstyti į keletą grupių: kultūros renginiai, kelionės ir kasdienis sportavimas. Kalbant apie kultūros renginius, tai: operos ir baletu teatro spektaklių, simfoninių koncertų, muziejų, dailės parodų lankymas; grožinės literatūros knygų skaitymas (vienas asmuo vidutiniškai per metus perskaito 100 knygų). Profesorius G. Motuza užsiima šeimos genealoginiais tyrimais bei portugalų renesanso poezijos tyrimais ir vertimais.

Daugelis profesorų emeritų keliauja – paprastai du kartus per metus. Jie pasidalijo 2023 m. kelionių įspūdžiais po Andalūziją, Toskaną, Bretanę, Normandiją, Luaros slėnį ir kitas pasaulio vietas. Kai kurie kolegos nuolat sportuoja. Štai profesorius emeritas D. Surgailis kasdien nueina 10 000 žingsnių, V. Kučinskas per savaitę kelis kartus nueina Verkių regioniniame parke po 7 km. Kai kas žaidžia lauko tenisą, užsiima orientaciniu bėgimu, slidinėja kalnuose, bėgioja, važinėja dviračiais ir kt. Keletas mūsų klubo narių bitininkauja, grybauja, meškerioja, sodininkauja. Vienas klubo narys dainuoja chore ir su juo koncertuoja.

Visa tai puiku. Manytume, kad kolegos galėtų ir detaliau pasidalinti šia patirtimi. Tai leistų mūsų klubo nariams pasinaudoti jų patarimais ir vertinimais.

IŠVYKOS

VU Kairėnų botanikos sodas. 2023 m. gegužės 31 d.

Šiame tradiciniame renginyje dalyvavo 23 profesoriai emeritai ir juos lydintys asmenys. Į susitikimą buvo pakviestas įdomus žmogus – Romerio universiteto docentas dr. Saulius Spurga. Visi susidomėję laukė jo paskaitos „Kaip Lietuvoje keitėsi laisvės supratimas nuo Nepriklausomybės pradžios: savaitraščio *Atgimimas* žurnalisto ir redaktoriaus žvilgsnis“. Susitikimo pradžioje PEK prezidentas prof. V. Kučinskas supažindino klausytojus su labai plačia doc. S. Spurgos veikla. Lektorius paskaitą pradėjo klausimu, kiek svarbi buvo laisvės idėja Lietuvos išsilaisvinimo ir naujos visuomenės kūrimo kelyje. Priminė Ericho Fromo mintį, kad žmonijos istorija – tai augančios individualizacijos ir kartu augančios laisvės istorija. Anot lektoriaus, su tuo sutiktų dauguma, tačiau apžvelgus istorinius faktus ir kitų valstybių patirtį paaiškėjo, kad daugeliu istorijos laikotarpių laisvės faktorius nebuvo toks svarbus. Net tarp religijos lyderių arba iškiliausių mąstytojų daugiau surastume ne laisvės idėjos, o paklusnumo ir suvaržymų rėmėjų. Atgimimo laikotarpiu Lietuvoje laisvės idėja natūraliai buvo susieta su gerovės ir saugumo siekiu tikint, kad tai atneš ir užtikrins šalies integraciją į Vakarų struktūras. Per pirmuosius dvidešimt Nepriklausomybės metų Lietuvos gyventojai nusivylė laisvės idėja ir demokratijos patirtimi – tai liudija sociologiniai tyrimai. Vis dėlto proeuropietišku pažiūru įsitvirtinimas šalyje lėmė, kad demokratinė santvarka iš esmės nebuvo kvestionuojama. Rusijos pradėtas karas prieš Ukrainą Lietuvos visuomenei dar kartą atskleidė didžiulę laisvės reikšmę ir vertę.

Moderuojant prof. V. Kučinskiui, paskaita peraugo į diskusiją. Prof. V. B. Pšibilskis domėjosi dabartinėje Rusijoje vykstančiais procesais, kova tarp „televizoriaus ir šaldytuvo“ bei Vakarų valstybių sankcijų įtaka jos rezultatams. Prof. Eugenijus Butkus pabrėžė, kad laisvos ir demokratinės šalys sudaro gal tik dešimtadalį pasaulio. Demokratijos principų perkėlimas į valstybes, kuriose visuomenės tradicijos ir suvokimas tolimas nuo vakarietiškyjū, ne kartą patyrė fiasko (pvz., Afganistanas, Irakas ir kt.). Klausimas – ar pamatuotas siekis laisvės ir demokratijos idėją perkelti ten, kur visuomenės

vystymasis nepasiekęs tokio lygio. Prof. V. Laurinavičius teigė, kad mokslo ir technologijų progresas vyksta tik laisvoje šalyse, kur kūrėjų fantazija neribojama įvairiais draudimais. Jis taip pat pabrėžė, kad laisvė gali turėti keletą formų. Pavyzdžiui, yra laisvė kurti naujas sūrių, vyno ar gėlių rūšis bendrame valstybės fone, kurio politiniai aspektai gali būti nereikšmingi. Minėtais klausimais S. Spurga išreiškė savo argumentuotą nuomonę. Diskusija vyko apie pusantros valandos.

Detalų susitikimo aprašą, kurį parengė profesorius emeritas V.S. Laurinavičius, galite rasti VU PEK internetinėje svetainėje.

VU PEK narių ekskursija į VU Kauno fakultetą. 2023 m. birželio 16 d.

Idėją aplankyti VU Kauno fakultetą (KnF) ir apžiūrėti rūmų ansamblį iškėlė profesorius emeritas V.B. Pšibilskis. Surengta apklausa sulaukė didelio PEK narių susidomėjimo. Tai nestebina, nes KnF uždarymu ir ypač jo restauruotų rūmų paskirties keitimu buvo suinteresuotų Lietuvos institucijų bei įtakingų privačių asmenų. Viešojo erdvėje anksčiau būta aštrios polemikos.

Ekскурcijos dalyviai VU Kauno fakultete su gide KnF Viešųjų ryšių grupės vadove p. Rima Kubiliūte.

KnF rūmų ansamblis. Kaune prie Vytauto bažnyčios ekskursantų jau laukė KnF Viešųjų ryšių grupės vadovė Rima Kubiliūtė, turinti neabejotiną gidės talentą. Jos turiningame pasakojime atsiskleidė Kauno senamiesčio ir dviejų universitetinių kvartalų, išsidėsčiusių Nemuno krantinėje esančioje Muitinės gatvėje, istorija. Ji mena čia veikusių Karališkąją Kauno muitinę ir greta gyvenusią turtingų vokiečių tautybės pirklių bendruomenę. Įspūdingi XVI–XVII a. statyti ir neseniai restauruoti mūriniai namai bei vakarinio kvartalo puošmena – evangelikų liuteronų Švč. Trejybės bažnyčia, pradėta statyti 1682–1683 m. Visiems įsiminė legendinis Napoleono namas su unikaliu renesansiniu frontonu ir Saulės laikrodžiu.

Lietuvos medicinos ir farmacijos istorijos muziejus. Jį rekomenduotiau aplankyti ne tik garbaus amžiaus žmonėms. Muziejus įsikūręs Rotušės aikštėje, gražiai restauruotame Kauno senamiesčio pastate. Įdomus interjeras, autentiški eksponatai ir turiningas profesionalios gidės pasakojimas emeritams paliko neišdildomą įspūdį. Įstrigo atmintin istorijos apie kaltūno

Ekskursijos dalyviai prie Pažaislio vienuolyno ansamblio.

ir ligų gydymą senovėje, vartotų vaistų receptai ir naudotų instrumentų bei vaistinių interjero ekspozicija.

Pažaislio vienuolyno ansamblis su Švč. Mergelės Marijos apsilankymo pas Elžbietą bažnyčia. Geras oras ir maloni aplinka kėlė ekskursijos dalyvių nuotaiką. Profesionali gidė greitai nukėlė visų mintis į XVII a., kada Lietuvos didysis kancleris Kristupas Zigmantas Pacas įkurdino keletą eremitų, kurie laikėsi itin griežtos kamaldulių regulos. Ant Montis Pacis kalno 1667 m. pradėtas ir po 40-ties metų baigtas statyti ansamblis tapo Europos barokinio paveldo šedevru. Vingiuotos Abiejų Tautų Respublikos istorijos bėgyje jis neišvengė ortodoksų naikinimo ir karų pasekmių. Šv. Kazimiero kongregacijos seserys, vienuolyne įsikūrusios nuo 1920 m., pradėjo naują istorijos etapą. Deja, turėjo praūžti II pasaulinio karo vėtra ir baigtis sovietinė okupacija, kol jis vėl prisikėlė veikti Nepriklausomos Lietuvos labui.

Detalų išvykos aprašą, kurį parengė profesorius emeritas E. Manstavičius, galite rasti internetinėje VU PEK svetainėje.

VU PEK narių išvyka į Trakus. 2023 m. rugsėjo 6 d.

Trakų rajono savivaldybės Garbės pilietė, apdovanota tos vietovės Kultūros riterio žiedu, dr. H. Kobeckaitė sutiko ekskursantus prie H.S.Ch. Šapšalo karaimų tautos muziejaus. Atidiems klausytojams ji visų pirma priminė savo tautos kilmę: kalbos ir etnogenezės požiūriu abi Lietuvoje gyvenančios tautos (totoriai ir karaimai) yra kilę iš seniausios tiurkų genties – kipčiakų. Buvo pažymėta, kad karaimotyra yra neatskiriama tiurkologijos dalis, kurią plėtoja nemažai išskilių mokslininkų įvairiose pasaulio šalyse. Paašškėjo, kad muziejus ne veltui buvo pavadintas karaimų aukščiausio dvasinio ir pasaulietinio vadovo, žinomo mokslininko, pasaulinio garso orientalistu, filologijos mokslų daktaro, profesoriaus H.S.Ch. Šapšalo vardu. Visą savo gyvenimą jis rinko įvairias savo tautos materialinės ir dvasinės kultūros relikvijas. Dirbdamas paskutiniojo Persijos šacho vaikų auklėtoju, daug keliaudamas po Artimųjų Rytų šalis, sukaupe didžiulę vertingą rytietiškų retenybų kolekciją. Ją nuolat pildant tautiniais drabužiais, numizmatika, fotografijomis, rankraščiais, istoriniais dokumentais, knygomis karaimų, totorių, persų istorijos, kultūros ir religijos klausimais, pribrendo muziejaus įsteigimo ir jo pastato statybos reikalas. Dr. H. Kobeckaitės lūpomis buvo labai vaizdžiai papasakota sudėtinga karaimų muziejaus įkūrimo ir gyvavimo istorija, apžvelgta jo reikšminga švietėjiška bei edukacinė veikla, apibūdinta didžiulė svarba saugant ir puoselėjant karaimų tautinį identitetą. Pažymėta, kad, deja, neseniai rekonstruotoje įkūrėjo vardu pavadinto muziejaus ekspozicijoje rodoma tik menka prof. H.S.Ch. Šapšalo sukauptų kolekcijų dalis. Lydimi Lietuvos karaimų religinės bendruomenės pirmininko J. Špakovskio ekskursantai apsilankė toje pačioje Karaimų gatvėje esančiuose karaimų maldos namuose – kenesoje. Religinės bendruomenės pirmininkas, pasakodamas apie karaimų unikalią religiją, pabrėžė, kad karaizmas iš esmės yra grynasis Senojo Testamento tikėjimas. Jis yra grindžiamas vien Biblijoje užrašytomis tiesomis ir nepripažįsta jokio užrašytų tiesų žodinio ar rašytinio komentavimo autoritetų. Kenesos sienos nuo seniausių laikų puošiamos tik ornamentais (Dievas neturi žmogiškojo pavidalo).

Detalų išvykos aprašą, kurį parengė profesoriai emeritai A.F. Orliukas ir V.B. Pšibilskis, galite rasti VU PEK internetinėje svetainėje, o taip pat internete: [Traku%20zeme%2045%202023%20siuntimams%20\(002\)%20\(2\).pdf](#)-Trakų žemė. Nr. 45 (1303) 2023 m. lapkričio 10 d. Penktadienis.

Ekskursijos dalyviai prie H.S.Ch. Šapšalo karaimų tautos muziejaus.

Profesorių emeritų išvyka į Seinų ir Punsko kraštą. 2023 m. rugsėjo 20–21 d.

Šių metų rugsėjo 20 d. grupė emeritų bei jų šeimos nariai (25 asmenys) susibūrė išvykai į Punsco kraštą. Ši idėja aplankyti Lenkijos lietuvių bendruomenę Palenkėje pratęsė emeritų klubo kelionių pažintį su Lietuvos tautinių mažumų – totorių ir karaimų – bendruomenių veiklomis. Talkinant Lenkijos lietuviams, pavyko sudaryti turiningą dviejų dienų kelionės maršrutą aplankant pagrindinius šio krašto lietuviško paveldo centrus – Punską, Seinus, Augustavą, Vygrius ir Suvalkus. Kelionės gidu sutiko būti buvusi lietuviškos Seinų mokyklos mokytoja Nastutė Sidarienė, puikiai žinanti šio krašto istoriją.

Punsco savivaldybės viršaitis p. Vytautas Liškauskas pasveikino atvykusiuosius, glaustai papasakojo apie Punsco valsčių: jame – apie 4500 gyventojų, Punske – apie 1200. Šis valsčius yra lietuviškiausias kraštas Palenkės vaivadijoje: jame gyvena per 75 proc. lietuvių, todėl šiame valsčiuje oficialiai vartojamos dvi kalbos, gyvenviečių pavadinimai skelbiami lenkų ir lietuvių kalbomis. Viršaitis paminėjo valsčiaus tarpvalstybinį bendradarbiavimą su

Lietuva, ES investicijas krašte (už jų įsisavinimą valsčius užėmė pirmą vietą Lenkijoje). Viršaitis pabrėžė, kad siekiama palaikyti lietuvių mokyklas, kurių beliko tik Seinuose ir Punske, nes mažosios mokyklos, buvusios Vaitakiemyje, Navinykuose ir Pristavoniuose jau uždarytos, o kitais metais turės užsidaryti ir Vidugirių mokykla. Valsčiuje palaikomas lietuvių tautos paveldas, Punske yra lietuvių kultūros namai, etnografinis Punsko krašto muziejus, šalia statoma nauja biblioteka. Vykdomiems darbams reikia pinigų ir resursų, dėl kurių tenka konkuruoti su lenkų bendruomene. Sprendžiant šiuos klausimus yra labai svarbūs ryšiai su Lietuva, kurie, viršaičio nuomone, buvo efektyvesni praeityje. Paminėjo ženklią prezidento A. Brazausko pagalbą statant naują lietuvių mokyklą – 2005 m. Lietuvos lėšomis įkurta Žiburio lietuviška mokykla Seinuose. Punsko Kovo 11-osios vardo licėjuje veikia lietuviškos klasės, o ją baigusieji noriai tęsia mokslus Lietuvos aukštosiose mokyklose. Pirmasis objektas – Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčia, dviejų bokštų akmenis ir mūro neogotikinis statinys šalia Punios ežero. Punsko parapijos su lietuvių kunigu įsteigimą Žygimanto Vazos laikais primena bažnyčioje esantis miesto herbas (1597). Šios bažnyčios, kuriai jau beveik 150 metų, statybai talkino vietos meistras. Jie panaudojo Punsko apylinkių akmenis, kurių čia gausu. Knygnešys Povilas Matulevičius iš akmenis iškalė indą švęstam vandeniui ir įėjimo laiptus, kurių pakopoje nurodė statybos metus 1876–1882. Nepaprasto grožio didysis bažnyčios altorius padirbdintas lietuvių meistro Adomo Karaliaus iš Suvalkijos, jame galima rasti du Vyčio kryžius. Bažnyčia yra didelis šio krašto lietuvių traukos centras.

Atmintinas **susitikimas Kampuočiuose su ūkininku Juozu Pečiuliu**, kuris su Lietuvos trispalve atskubėjo į susitikimą, sužinojęs iš gidės apie svečius iš Vilniaus.

Susitikome šalia jo sodybos, prie kelio į Seinus pastatyto milžiniško akmenis su iškaltais jame žodžiais „Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimui 1991.III.11“. Sustojome ir rašytojo Albino Žukausko (1912–1987) gimtinėje Bubeliuose, kur jo atminimą mena nedidukė suvargusi trobelė ir paminklinis akmuo su užrašu „**Poeto Albino Žukausko gimtinė**“.

Atvykę į Seinus, pirmiausia sustojome prie „Žiburio“ mokyklos, paženklintos iškabomis „SEINŲ LIETUVIŲ ŽIBURIO MOKYKLA“ ir „ZESPÓŁ SZKÓŁ Z LITEWSKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA ŻIBURYS W SEINACH“. Vestibiulyje – Vinco Kudirkos portretas, Vytis ir Lietuvos himno žodžiai. Antrame aukšte mus

Ekskursijos dalyviai prie Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčios Punske.

Susitikimas Kampuočiuose su ūkininku Juozu Pečiuliu.

Prie Seinų bazilikos.

pasitiko mokyklos direktorius Algirdas Vaicekaskas ir pakvietė į susirinkimų salę. Joje – visų Lietuvos prezidentų portretai ir Lietuvos žemėlapis. Direktoriui trumpai papasakojo apie mokyklos dabartį ir priminė jos istoriją. Ši mokykla, pastatyta Lietuvos Vyriausybės skirtomis lėšomis, atvėrė duris 2005 m. rugsėjį, praėjus 85 m. nuo „Žiburio“ gimnazijos Seinuose uždarymo. „Žiburio“ švietimo draugija susikūrė Marijampolėje atgavus lietuvišką spaudą, o Seinuose pradėjo veikti šios draugijos skyrius, „Žiburio“ knygynas, choras ir šventadieninė mokykla, po kelerių metų – lietuvių pradžios mokykla. 1919 m. jau buvo „Žiburio“ gimnazijos berniukų ir mergaičių klasės, kuriose mokėsi per 200 mokinių. Seinus užėmus lenkų POW, „Žiburio“ gimnazija (tokia pat pavadinimu) darbą tęsė Lazdijuose. Mokykla ir tuomet, ir dabar yra svarbus šio krašto švietimo centras. Tęsėme kelionę. Sustojome Seinuose prie Švč. Mergelės Marijos bazilikos ir šalia jos aikštėje esančio paminklo Seinų

Lietuvos karių savanorių kapai Berznyke.

vyskupui ir poetui Antanui Baranauskui. Barokinio stiliaus bazilika Seinuose yra didelės meninės vertės objektas. Dauguma altorių, įrangos ir saugomos tapybos siekia XVIII amžių. Vertingiausia yra malonėmis garsėjanti Madona, išlikusi iš XV a. Bazilikos Dievo Motinos koplyčioje palaidotas vyskupas A. Baranauskas, jo atminimą ženklina užrašas bažnyčioje lietuvių ir lenkų kalbomis. Paminklas poetui ir vyskupui iškilo tik 1999 m. (autorius G. Jokūbonis). Verta pastebėti, kad pamaldų grąžinimas lietuvių kalba į **Seinų baziliką** buvo iškovotas tik prieš 40 m., kai lietuvių peticijas Lomžos vyskupijai palaikė popiežius Jonas Paulius II. Gidė pateikė įdomių žinių apie bažnyčios priestate veikusią Seinų kunigų seminariją, kuri netrukus minės 200-ąsias įkūrimo metines. Seminarija reikšminga buvo ne tik šio krašto lietuviams, bet ir visai Lietuvai, ypač XIX a. antrojoje pusėje: ji tapo svarbiu lietuvių švietimo židiniu, klierikai būrėsi lietuviškajam darbui, platino lietuvišką spaudą.

Kelionę tęsėme ir netrukus pasiekėme Augustavą, čia mūsų laukė plaukimas **Augustavo kanalu**.

Jotvingių senovinis laivas, kuriuo plaukėme Augustavo kanalu.

Jis jungia Vyslos ir Nemuno upes, jo ilgis apie 100 km, turi 18 šliuzų, dalis jų Baltarusijos teritorijoje. Gidė papasakojo, kad kanalo statyba prasidėjo 1824 m. ir tęsėsi 15 metų. Jo atsiradimą lėmė ekonominės priežastys: Prūsija, kontroliavusi Baltijos pakrantės uostus, ėmė didelius tranzitinius mokesčius javams. Todėl Rusijos imperijos pareigūnai nusprendė, kad verta sujungti Nemuno ir Vyslos baseinus ir laivais pasiekti Latvijos Ventspilio uostą. Tačiau vėliau, pradėjus vystyti geležinkelių tinklui, kanalo laivybinė reikšmė sumenko. Pagal 1920 m. liepos 12 d. Lietuvos ir Tarybų Rusijos taikos sutartį kanalas (taip pat ir Augustavas, Seinai, Punkskas, Vygriai) buvo priskirtas Lietuvos Respublikai. Dabar kanalas naudojamas turistinėms reikmėms. Kitos dienos ryte susipažinome su Augustavu, įkurtu XVI a. ir gavusiu šį vardą dėl Žygimanto Augusto miestui suteiktų Magdeburgo teisių. Po trumpos kelionės pasiekėme **Vygrių nacionalinį parką** su vaizdingu, didžiuliu Vygrių ežeru, apsuptu miškų žalumos. Tai senosios jotvingių žemės, apgyvendintos nuo VIII a. pr. m. erą. Pasakojama, kad Vygriuose medžiodavo ir kunigaikštis Vytautas, čia jis susitikdavo su Jogaila. Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis Jonas Kazimieras į Vygrius XVII a. pakvietė kamalduliu ordiną. Jam atidavė amži-

*Kamaldulių vienuolyno
ansamblis Vygiuose.*

nam naudojimui salą su Vytauto Didžiojo medžioklės rūmais, ežerą bei 300 kvadratinį kilometrų žemės plotą. Šiuo metu dalyje Vygrių vienuolyno vyksta renovacijos darbai, eremuose planuojama įrengti svečių nakvynes, restorane – šiuolaikinio meno galeriją bei Jono Pauliaus II biblioteką. Vienuolynė kasmet vyksta kultūriniai renginiai, koncertai. Yra ir popiežiaus vizitą 1999 m. menantys jo poilsio ir darbo kuklūs kambariai.

Tolimesnis kelionės maršrutas vedė į **Suvalkus**. Važiuodami pagrindine Tado Kosciuškos gatve pamatėme pastatą, kuriame 1920 m. spalio 7 d. buvo pasirašyta garsioji Suvalkų sutartis. Gidė išvardijo lankytinas miesto vietas – architektūros paminklus, parkus, įvairių konfesijų bažnyčias. Sustojome aplankyti Suvalkų krašto muziejų, skirtą šio krašto istorijai ir kultūrai.

Paskutinis kelionės objektas – **etnografinis muziejus Punske**, įkurtas senosios klebonijos, 100 metų senumo architektūros paminklo, restauruota-

Fragmentas iš jotvingių genties istorijai skirtos ekspozicijos Suvalkų krašto muziejuje.

me pastate Punske, šalia Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčios. Jame išliko senosios relikvijos. Tai nuostabus pavyzdys, kaip keli entuziastai sugebėjo įkurti etnografinį muziejų, atnaujino ekspozicijas, kur galima ne tik pasigrožėti meniniais liaudiškais dirbiniais – juostomis, audiniais, margučiais, sodais, karpiniais, bet ir susipažinti su šių dirbinių sudėtinga technologija. Apie tai mums išsamiai papasakojo įvaldžiusi audimo meną mūsų gidė p. Nastutė Sidarienė. Ji yra ne tik šio tautinio paveldo namų dvasia, bet ir parodų organizatorė. Muziejų lanko moksleiviai ir turistai iš kitų Lenkijos vietovių. Kieme šalia klebonijos aptarėme ir lietuvių deportacijas iš Suvalkų krašto į Lietuvos TSR įvykius pokario metais.

Detalų išvykos aprašą, kurį parengė profesorius emeritas K. Jarašiūnas, galite rasti VU PEK internetinėje svetainėje.

SUSITIKIMAI

Tradicinis susitikimas su **Vilniaus universiteto Senato pirmininke** prof. Egle Lastauskiene.

Per mūsų Alma Mater 443-ąjį gimtadienį (2022-04-01) klubo nariai turėjo galimybę susitikti su Senato pirmininke prof. Dainora Pociūte-Abukevičiene. Š. m. vasario 7 d. visuotiniame VU PEK narių ataskaitiniame- rinkiminiame susirinkime buvo aptariamas 2023 m. veiklos planas. Jame pirmu punktu numatytas susitikimas su naujos Senato kadencijos pirmininke prof. Egle Lastauskiene. Profesorei maloniai sutikus, PEK narių susirinkimas draugiškoje aplinkoje įvyko Senato posėdžių salėje balandžio 12 d. Susitikime dalyvavo

Susitikimas su naujos Senato kadencijos pirmininke profesore Egle Lastauskiene Senato posėdžių salėje 2023 m. balandžio 12 d.

19 profesorų emeritų: klubo valdybos nariai (prezidentas V. Kučinskas, viceprezidentas A.F. Orliukas, K. Jarašiūnas, V.S. Laurinavičius ir E. Manstavičius), taip pat aktyvesni profesoriai (E. Butkus, A. Jurgaitis, L. Kimtytis, Z.A. Kučinskienė, J. Kulys, V. Lakis, J. Mackevičius, V. Paulauskas, Š. Raudys, R. Rotomskis, A.P. Stabinis, V.J. Triponis, V. Usonis ir P.H. Vaitkevičius). Prezidentas papasakojo Senato pirmininkei apie klubo kūrimosi ištakas, trumpai apžvelgė tas veiklas, kurios buvo vykdomos nuo 2018 m. klubo įsikūrimo pradžios, ir supažindino su numatomais kultūrinės bei socialinės 2023 m. veiklos planais. Jis pažymėjo, kad daugelis emeritų, kaip ir dirbdami VU, tęsia savo mokslinę pedagoginę veiklą publikuodami straipsnius prestižiniuose mokslo žurnaluose, yra monografijų autoriai / bendraautoriai bei vadovauja doktorantams ir podoktorantūros stažuotėms. Buvo užsiminta ir apie VU PE ženkluką; reiktų jį pagaminti ir įteikti visiems esantiems bei naujiems Senato patvirtintiems emeritams jų inauguracijos metu. Senato pirmininkė padėjo už šią apžvalgą, pasidžiaugė emeritų aktyvumu, jų įvairiapusėmis veiklomis. Savo ruožtu klubo viceprezidentas pasidomėjo dėl galimybės iš dalies finansuoti Senato mokslo komiteto lėšomis tuos PE, kurie vyksta į mokslines konferencijas su kviestiniais pranešimais. Pirmininkė neatmetė tokios galimybės. Profesorius emeritas V.S. Laurinavičius iškėlė problemą dėl emeritų dalyvavimo ekspertinėje veikloje. K. Jarašiūnas papildė kolegos siūlymą dėl emeritų, kaip potencialių ekspertų, vaidmens rengiant mokslinius projektus. Jis paminėjo, kad 2021–2025 m. VU Strateginiame plane yra deklaruojama ekspertinė veikla. Tad PE galėtų profesionaliai talkinti, nes turi sukaupę visokeriopos patirties įvairiose mokslo srityse. Šiuo klausimu pasisakė profesorius emeritas R. Rotomskis. Jis pažymėjo, kad kai kurių projektų tarpinės ir galutinės ataskaitas vertinti labai sunku, nes atliktas darbas ir gauti rezultatai nedera su projekto rengėjų teikiama mokslinių tyrimų, jų išvadų interpretacija ir apibendrinimu šių dienų mokslinės minties kontekste. Kartais projekte numatomi išspręsti uždaviniai disonuoja su visuotinai priimtomis ir mokslškai patvirtintomis normomis ar dėsningumais. Todėl manoma, kad emeritai galėtų padėti Vilniaus universiteto administracijai ir mokslo skyriui atrenkant kokybiškus Lietuvos mokslo tarybai (LMT) teikiamus VU kolegų projektus. Senato pirmininkė teigiamai įvertino šią iniciatyvą, tačiau pastebėjo, kad būtų daug vertingiau, jeigu VU emeritai ne tik vertintų jau parengtų projektų kokybę, teiktų argumentuotas rekomendacijas, kuriuos projektus atmesti ar iš esmės peržiūrėti,

tačiau ir padėtų VU kolegoms kokybiškiau juos parengti. Argumentuodama ji paminėjo, kad Europoje iki projekto pateikimo grupė kvalifikuotų ekspertų projektų rengėjams teikia konsultacijas. Jų metu aptariami projektų ypatumai ir rekomenduojama, kaip sustiprinti jų vertę, kad būtų galima gauti finansavimą po ekspertinio vertinimo. Savo pasisakyme profesorius emeritas K. Jarašiūnas pastebėjo, kad viešojo spaudoje periodiškai stebimas Universiteto reputacijos menkinimas, kuris atsiranda dėl neatsakingos akademinės veiklos Universiteto kamieniniuose padaliniuose. Kokia Senato pozicija tokiais atvejais, ypač pastaruoju dėl dr. J. Mažylės? Senato pirmininkė atsakė, kad dėl dr. J. Mažylės yra dvi komisijos: viena Komunikacijos fakultete, vadovaujama dekanės, ir kita – Rektoriaus sudaryta komisija. K. Jarašiūnas išsakė nuomonę, kad sudarant komisijas probleminiams klausimams spręsti vertėtų įtraukti ir profesorius emeritus. Senato pirmininkė pritarė, kad situacija nėra paprasta ir komisijos tęs darbą. Klubo prezidentas visų susirinkusiųjų vardu padėkojo prof. Eglei Lastauskienei už nuoširdų bendravimą ir įteikė gėlių. Vėliau prezidentas V. Kučinskas pasveikino 80-ojo jubiliejaus proga profesorių emeritą Algirdą Petrą Stabinį.

KITI RENGINIAI IR DARBAI

1. Buvo planuota Kairėnų botanikos sode pasodinti qžuoliuką, skirtą prof. akademikui VU rektoriui M. Biržiškai. Kartu būtų buvęs šio išskirtinio asmens gimimo 140-ųjų ir mirties 60-ųjų metų minėjimas. Tačiau iki tol nebuvo rasta qžuoliukai vieta. Po ilgų ieškojimų nutarta pradėti formuoti Rektorių pagerbimo alėją ir tam skirtas žemės plotas. Kaip rašo Botanikos sodo direktorius dr. Audrius Skridaila:

„Mes apžiūrėjome visas galimas vietas ir galvojame, kad galėtume VU rektoriams (galvojant dar ir apie ateitį) paskirti nedidelį plotą šalia Universiteto 400 m. jubiliejui sodinto qžuolyno (šis jau gerokai paaugęs). Gal ir simboliškai tokia kaimynystė tiktų. Pridedu vietos fotografiją, kur manau galėtų būti pasodintas qžuoliukas.“

Taigi qžuoliukas galėtų būti pasodintas 2024 m. balandžio mėn. pirmomis dienomis.

2. Daug kartų buvo svarstytas VU PEK archyvo kūrimo klausimas. Tartasi su prof. emeritu D. Kaunu ir su VU bibliotekos Rankraščių skyriaus vadove Inga Liepaite. Tikslas – išsaugoti PE kūrybinį palikimą (klubo nuostatų 3.4 punkto vykdymas). Gerb. p. I. Liepaitė supažindino valdybos narius su VU bibliotekos Rankraščių skyriaus fondų formavimo gairėmis, kuriose nurodyta, kaip vykdoma pirminė dokumentų atranka ir laikinų saugojimo vienetų sudarymas. Jose apibrėžiamos sąvokos:

„Rankraščių (archyvinis) fondas – tai atskiro asmens, šeimos arba giminės, įstaigos, draugijos ir kitų organizacijų egzistavimo bei veiklos dėka, istoriškai susiklosčiusi dokumentų visuma. Dokumentas – juridinio asmens ar fizinio asmens veiklos procese užfiksuota informacija, nepaisant jos pateikimo būdo, formos ar laikmenos.“

Taigi Klubo ir jo narių saugotini dokumentai atitinka gairių nuostatas. Deja, archyvo kūrimo darbai sunkiai skinasi sau kelią. Manytume, kad jie realiai galėtų būti pradėti vykdyti 2024 m.

3. Buvo raštiškai kreiptasi į VU administraciją: rektorių prof. Rimvydą Petrauską, Senato pirmininkę prof. Eglę Lastauskienę, VU kanclerį dr. Raimundą Balčiūnaitį, Vilniaus universiteto organizacijos vystymo ir bendruomenės reikalų prorektorę prof. dr. Vilmantę Pakalniškienę ir į kitus asmenis dėl VU profesorių emeritų pageidavimų ir jiems išskylančių problemų. Dokumentas išsiųstas 2023 m. kovo 15 d.
4. Susitikimo su VU Senato pirmininke prof. dr. E. Lastauskiene metu profesorių emeritų buvo iškeltas klausimas dėl įvairių galimų ekspertinių veiklų. Todėl VU PEK valdybos nariai parengė dokumentą ir išsiuntė jį 2023 m. vasario 23 d. LMT pirmininkui. Reikia pabrėžti, kad kai kurie VU profesoriai emeritai tiesiogiai dalyvauja šioje veikloje (E. Butkus yra LMT valdybos pirmininkas).
5. 2023 m. buvo formalizuotas VU PEK narių sąrašas. Jis yra mūsų klubo tinklalapyje. Naujai išrinkti Vilniaus universiteto profesoriai emeritai yra kviečiami prisijungti prie mūsų klubo ir tapti jo nariais. Šiuo metu klubo veikloje dalyvauja 48 profesoriai emeritai.
6. Visus 2023 m. buvo tobulinamas VU PE klubo tinklalapis (atsakingas valdybos narys E. Manstavičius). 2023 m. gruodžio mėn. 13 d. pateiktas galutinis jo variantas.
7. VU PEK nuostatų 1.4 punkte pažymėta, kad klubas turi savo emblemą. Po daugkartinių svarstymų ir aptarimų šis darbas buvo pavestas VU prekių ženklo vadovei p. Agnei Legeckaitei. Galutinai VU PEK ženklas-logotipas baigtas 2023 m. gruodžio 12 d.; juo pradedama ši ataskaita.
8. Nemažiau svarbus darbas – sukviesti klubo narius bendrai nuotraukai. Valdyboje šis klausimas buvo svarstomas keletą kartų. Kai kurie valdybos nariai šiai akcijai nepritarė, nors dauguma (trys) ją palaikė. 2023 m. lapkričio 28 d. 11 val. susirinko absoliuti klubo narių dauguma. Gaila, bet kai kurie nariai tą dieną dėl sveikatos problemų fotosesijoje dalyvauti negalėjo. Suprantama, kad nuotrauką būtų tikslinga pakartoti kitais metais.
9. Vilniaus universiteto administracija nuolat kvietė PEK narius į įvairius renginius: mokslo metų atidarymo, jų užbaigimo ir kt. Juose, taip pat ir fakultetų renginiuose, emeritai noriai dalyvavo.

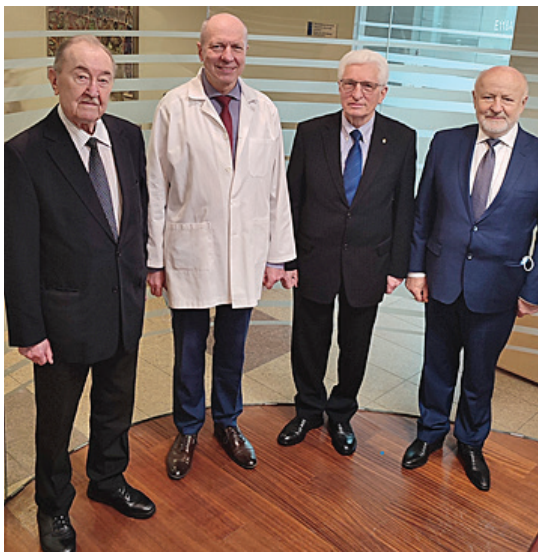

2023 m. rugsėjo pirmoji Vilniaus universitete. Iškilnėse aktyviai dalyvavo ir PE klubo nariai.

VU PEK VALDYBOS DARBAS

Ataskaitiniu laikotarpiu klubo valdyba dirbo produktyviai, visus svarbiausius klausimus, problemas sprendė kolegialiai. 2022 m. įvyko šeši valdybos posėdžiai (2023-02-07; 2023-03-23; 2023-05-25; 2023-06-29; 2023-09-28; 2023-11-16). Valdybai pakvietus, 2023 m. gruodžio 11 d. – 2024 m. sausio 4 d. per nuotolį PEK nariai vertino 2023 m. klubo ir valdybos veiklą. Dėl 2024 m. veiklos gairių ir prioritetinių renginių savo nuomones pareiškė 25 kolegos. Teigiami atliktų darbų vertinimai, padėsinantys žodžiai tapo nauja paskata toliau plėtoti ir aktyvinti klubo veiklą. PE klubo valdybai 2023 m. pavyko suorganizuoti keletą reikšmingesnių renginių, užbaigti planuotus ir naujai sumanytus darbus.

VU PEK valdybos posėdis 2023 m. kovo 23 d. Vilniaus universiteto profesorių emeritų klubo valdyba savo mokslinės veiklos misijos įgyvendinimo planavimą perkėlė į Vilniaus universiteto ligoninės (VUL) Santaros klinikas. Ta proga su prezidentu prof. emeritu Vaidučiu Kučinsku, viceprezidentu prof. emeritu Antanu Feliksu Orliuku, prof. emeritais Valdu Stanislovu Laurinavičiu-

VU PEK valdybos posėdžio dalyviai.

mi ir Eugenijumi Manstavičiumi susitiko Santaros klinikų generalinis direktorius prof. Feliksas Jankevičius (<https://www.santa.lt> - naujienos).

Susitikimą inicijavo 2023 m. vasario 7 d. išrinktas PEK prezidentas prof. Vaidutis Kučinskas. Jis buvo ilgametis Santaros klinikų darbuotojas, vadovavo Medicinos genetikos centrui. Susitikimo motyvacija įtvirtinta VU PEK misijoje:

„Sutelkti įvairių padalinių profesorius emeritus intelektualiam bendravimui, skatinti juos drauge puoselėti Alma Mater istorinę atmintį, ilgaamžes akademinės tradicijas, autonomiją, akademinės etikos normas, Universiteto žinomumo didinimo nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis.“

Nutarta, kad Santaros klinikose PEK valdyba rinksis kartą per mėnesį. Diskutuojant dėl VU strateginio plano, numatyta talkinti universiteto vadovybei sprendžiant įvairiausias aktualius klausimus.

Be to, aptarti ir tokie klausimai: raštas VU administracijai dėl PEK veiklos; profesorių emeritų asmens pažymėjimai; PEK veiklos planas; PEK narių sąrašo sudarymas; VU PEK tinklalapio tvarkymas; VU PEK archyvo tvarkyba.

VU PEK valdybos posėdis 2023 m. balandžio 20 d. Susitikta su Lietuvos Respublikos Nacionalinės sveikatos tarybos pirmininku, VU Medicinos fa-

kulteto tarybos pirmininku, VUL Santaros klinikų Medicininės genetikos centro vadovu prof. Algirdu Utkumi (<https://www.mf.vu.lt/> - naujienos).

Posėdyje aptarti PEK archyvo klausimai (pristatyta prof. emerito Domo Kauno informacija apie archyvo sudarymą); pritarta PEK sąrašui; apsvartyta VU botanikos sodo Kairėnuose apsilankymo programa; apsvartyta išvykos į VU Kauno fakultetą programa.

VU PEK valdybos posėdis 2023 m. gegužės 25 d. Įvyko VUL Santaros klinikose. Dalyvavo visi penki valdybos nariai. Buvo apsvartyta ir priimti nutarimai dėl keleto klausimų: PEK narių išvyka į Kairėnų botanikos sodą; lektoriaus Romerio universiteto vicerektoriaus doc. S. Spurgos pristatymas ir jo paskaita; archyvo dokumentų sąrašas (įpareigoti pateikti ankstesnių posėdžių protokolus valdybos nariai: prof. K. Jarašiūnas ir prof. A.F. Orliukas). VU PEK archyvo sudarymui pritarė visi 5 valdybos nariai. Aptarti kiti PEK plano vykdymo klausimai.

VU PEK valdybos posėdis 2023 m. birželio 29 d. Posėdis įvyko VUL Santaros klinikose F135 auditorijoje. Dalyvavo visi penki valdybos nariai, taip pat kviestiniai svečiai: prof. emeritas B. Stundžia ir VU prekių ženklų vadovė p. Agnė Legeckaitė. Posėdyje aptartas PEK logotipo ir ženklelio dizainas. Pasisakė A. Legeckaitė, prof. B. Stundžia ir valdybos nariai. Nutarta ženklą

tobulinti. Aptarta išvykos į Lenkiją programa. Pasisakė prof. V. Kučinskas ir prof. emeritas K. Jarašiūnas. Programai pritarta. Svarstyti PEK archyvo klausimai. Pasisakė prof. emeritas A.F. Orliukas ir kiti valdybos nariai. Klausimas liko atviras.

VU PEK valdybos posėdis 2023 m. rugsėjo 28 d. Dalyvavo: prezidentas prof. Vaidutis Kučinskas, viceprezidentas prof. Antanas Feliksas Orliukas ir valdybos narys profesorius Valdas Stanislovas Laurinavičius. Jie susitiko su VU Medicinos fakulteto dekanu prof. Daliumi Jatužiu (<https://www.mf.vu.lt/> - naujienos). Susitikimo metu dekanui buvo pristatyta emeritų klubo veikla bei aptartos profesorių emeritų bendradarbiavimo su biomedicinos srities mokslininkais galimybės.

Prof. D. Jatužis papasakojo apie Medicinos fakulteto dabarties iššūkius ir veiklas, taip pat pasidžiaugė, kad medicinos ir odontologijos studijos išlieka populiarios ne tik nacionaliniu, bet ir tarptautiniu mastu, o studijų tinklėlis nuolat keičiasi ir evoliucionuoja:

„Šiandienos studentas turi itin plačias galimybes pasirinkti, ką nori mokytis, dalį savo studijų susidėlioti, rinkdamasis dalykus iš skirtingų fakultetų. Tai, be abejo, ugdo platesnį matymą, bet kartu kelia rūpestį, kaip išlaikyti tinkamą profesinį parengimą.“

Dekanas taip pat papasakojo apie naujojo Medicinos fakulteto Mokslo centro statybas, iššūkius, kurie laukia planuojant įveikinti būsimas erdves. „Bandome pritraukti mokslininkų grupes iš Lietuvos ir užsienio“, – sakė dekanas. Anot Medicinos fakulteto vadovo, profesoriai emeritai – itin svarbi Vilniaus universiteto mokslinės bendruomenės dalis. Toliau tęsė:

„Profesoriai emeritai gali objektyviai įvertinti pažangą ir pokyčius, kurie vyksta laiko tėkmėje. Glaudesnis bendradarbiavimas su profesorių emeritų klubo nariais būtų naudingas jaunesiems mokslininkams, kurie dažnai turi puikių idėjų, tačiau pristinga ekspertinės patirties.“

VU PEK prezidentas Vaidutis Kučinskas pritarė, kad bendradarbiavimas būtinas:

„Didžiausia nauda, kurią mes galime duoti jaunesniems mokslininkams – tai projektinės veiklos. Mes visi esame ekspertai projektų srityje ir tikrai mielai pasidalintume savo patirtimi bei įžvalgomis. Emeritai jau nebedirba, tad interesų konfliktų nėra, o noro ir jėgų padėti savo Universitetui dar yra.“

Vilniaus universiteto profesorių emeritų klubas Lietuvoje – išskirtinis ir unikalus. Profesoriaus emerito vardas Vilniaus universitete pradėtas teikti 2005 m. (teikimo tvarka patvirtinta VU Senato 2005 m. kovo 3 d. posėdyje). Profesoriumi emeritu yra laikomas:

„Įstatymuose nustatytą pensinio amžiaus ribą pasiekęs ir su Universitetu sudarytą darbo sutartį nutraukiantis mokslo (meno) profesorius, kuriam už ypatingus mokslo, meno ar mokymo veiklos nuopelnus Senatas suteikė profesoriaus emerito vardą (statusą). Profesorius emeritas taip pat privalo turėti ne trumpesnę nei 30 metų mokslinio darbo stažą ir ne mažesnę kaip 5 metų pedagoginio darbo stažą Universiteto kamieniniuose padalinuose einant profesoriaus pareigas.“

Nemažai profesorių emeritų, kaip ir jų aktyvaus darbo Vilniaus universitete laikotarpiu, publikuoja straipsnius aukštą citavimo indeksą turinčiuose mokslo žurnaluose, rašo ir skelbia monografijas, skaito kviestinius pranešimus nacionalinėse ir tarptautinėse konferencijose, dalyvauja tęstinių mokslo leidinių redakcinėse kolegijose, vadovauja doktorantams ir atlieka visuomenės švietimo darbus. Savo sukaupta patirtimi PEK nariai siekia aktyviai prisidėti prie Vilniaus universiteto vardo garsinimo.

Valdybos posėdyje pakartotinai svarstytas VU PEK ženklų-logotipo dizainas. Pasisakė p. A. Legeckaitė ir valdybos nariai. Pasirinktas variantas ir nutarta jį tobulinti.

Išvykos į Trakus aprašą pristatė prof. emeritas A.F. Orliukas. PEK nariai mano, kad su išvykų aprašais turėtų būti supažindinami valdybos nariai. Tokiai praktikai buvo pritarta ankstesnėje kadencijoje. Jokių dokumentų pateikta nebuvo.

Dėl VU PEK planų vykdymo eigos pasisakė prezidentas V. Kučinskas. Rekomenduota tęsti susitikimus su atskirų fakultetų ir centrų vadovais.

VU PEK valdybos posėdis 2023 m. lapkričio 16 d. Posėdis vyko VU rektorate. Dalyvavo: organizacijos vystymo ir bendruomenės reikalų prorektorė prof. dr. Vilmantė Pakalniškienė, VU PEK prezidentas prof. V. Kučinskas, viceprezidentas prof. A.F. Orliukas, valdybos nariai (prof. V.S. Laurinavičius, prof. K. Jarašiūnas, prof. E. Manstavičius) bei VU prekių ženklo vadovė A. Legeckaitė.

Dienotvarkėje buvo šie klausimai:

- a) VU PEK veiklos apžvalga;
- b) Informacija apie PE valdybos rašto VU vadovybei dėl PE išmokos eigos;
- c) VU PEK emblemos klausimai;
- d) VU PEK internetinio puslapio vartotojams pateikimo optimizavimas;
- e) VU PEK narių bendrai nuotraukai organizaciniai klausimai;

- f) VU PEK narių veiklos 2023 m. anketos aptarimas;
- g) Pasiruošimas VU PEK valdybos veiklos už 2023 m. ataskaitiniam susirinkimui.

Savo pasisakyme prof. V. Kučinskas supažindino prorektorę su VU PEK narių veikla bei iniciatyvomis. Paminėjo, kad, be visuomeninės aktyvios veiklos, PE nepamiršta ir savo mokslinių darbų. Užklausė prorektorės, kokių yra žinių apie PEK valdybos raštą VU vadovybei **dėl PE išmokų**. Diskusijoje dalyvavo profesoriai emeritai V.S. Laurinavičius ir K. Jarašiūnas. Atariant VU PEK emblemos klausimą, A. Legeckaitė pažymėjo, kad klubo nariai galėjo pasirinkti vieną iš penkių pasiūlytų emblemos pavyzdžių, tačiau didžioji dauguma pasirinko penktąjį emblemos variantą, kurį parodė susirinkimo dalyviams. Valdybos nariai neturėjo bendros nuomonės dėl emblemos kontūro formos. A. Legeckaitė mielai sutiko atvaizduoti emblemą ir kitame diskutuotiname apvade bei pateikti tai finalinei PEK narių peržiūrai. Dėl klubo nario ženkliuko poreikio buvo apklausti PEK nariai. Kadangi, apklausus PE, jų nuomonės dėl VU PEK nario ženkliuko reikalingumo išsiskyrė, tuomet prof. A.F. Orliukas pasiūlė diskusiją šiuo klausimu atidėti vėlesniems laikams.

Dėl PEK internetinio puslapio dizaino bei pateikimo vartotojams optimizavimo pasisakė prof. V. Kučinskas ir prof. E. Manstavičius (čia turima omenyje, kad klubas turės emblemą).

PEK prezidentas pranešė, kad lapkričio mėn. 28 d. klubo nariai yra kviečiami bendrai nuotraukai. Šioje foto sesijoje sutiko dalyvauti didžioji dauguma PEK narių. Susirinkimas vyks Aula Parva lapkričio 28 d. 11 val.

Valdyba nutarė: 2024 sausio 18 d. 11 val. posėdyje išklausti teikiamos Prezidento metinės ataskaitos projektą. **Vasario 1 d. 10 val.** valdyba kvies visuotinį PEK narių susirinkimą, kurio metu Prezidentas pateiks klubo 2023 m. veiklos ataskaitą ir veiklos 2024 m. plano projektą.

Susirinkimo metu buvo pradėtas nagrinėti anketos „VILNIAUS UNIVERSITETO PROFESORIŲ EMERITŲ KLUBO (PEK) NARIO 2023 METŲ VEIKLOS APRAŠAS“. Anketą parengė prof. V.S. Laurinavičius. Nutarta, kad anketos turinys yra taisyntinas.

Kai kurios mintys. Apskritai 2023 m. VU PEK valdyba dirbo nuosekliai ir efektyviai. Tačiau atmosfera valdyboje nuolat buvo įtempta. Keletas VU PEK narių teiravosi dėl padėties valdyboje situacijos. Todėl ateityje, norint išvengti įtampų, siūloma renkant valdybą atsižvelgti į jos formavimo principus.

Siūloma:

1. Valdyboje turėtų būti proporcingai atspindėti įvairūs mokslai pagal fakultetus (centrus). Todėl į valdybą galėtų būti siūloma bent du nariai iš humanitarinių ir socialinių mokslų, du nariai iš tikslųjų mokslų ir du nariai iš biomedicinos mokslų. Iš jų išrenkami 5 valdybos nariai. Šiuo metu valdybos nariai praktiškai visi yra iš tikslųjų mokslų.
2. Pagal VU PEK nuostatus valdybos nariai neturėtų būti renkami valdyboje ilgiau kaip dviem kadencijom. Šiuo metu trys valdybos nariai dirba jau trečių kadencijų.
3. Neturėtų būti į valdybą renkama daugiau kaip vienas asmuo iš to paties kamieninio padalinio. Šiuo metu du valdybos nariai atstovauja VU Fizinės fakultetui.
4. Taigi įtraukiant į valdybą humanitarus ir kitus profesorius emeritus atsiųstų daugiau kitokios veiklos 2024 m. iniciatyvų. Pati veikla taptų įvairesnė ir patrauklesnė.

Profesorių emeritų klubo valdyba gavo nemažai klubo narių laiškų su įvairiais siūlymais ir vertinimais. Esame visiems, kurie pasidalijo savo mintimis su valdybos nariais ir kitais klubo nariais, labai dėkingi. Jų mintys ir siūlymai buvo aptarti valdybos posėdžiuose, o, esant galimybėms ir buvo įgyvendinti.

PADĖKOS

Vilniaus universiteto profesorių emeritų klubas nori pažymėti ypač malonius santykius tarp klubo valdybos ir Vilniaus universiteto administracijos. Norime padėkoti už nuolatinį rūpestį senjorais emeritais VU Rektoriui prof. R. Petrauskui, Vilniaus universiteto organizacijos vystymo ir bendruomenės reikalų proktorei prof. V. Pakalniškienei, kancleriui p. R. Balčiūnaičiui, akademinio protokolo renginių koordinatorėi p. E. Kirlytei, prorektorių padėjėjai p. K. Martinkutei, komunikacijos ir rinkodaros asistentei V. Valiukonytei, prekių ženklo vadovei A. Legeckaitėi ir daugeliui kitų asmenų, be kurių būtų sunku įsivaizduoti VU PE klubo veiklą. Turime paminėti ir gerb. p. Z. Manstavičienės mums labai svarbų darbą. Tai nuolatinis visų mūsų raštų redagavimas, padedant mūsų klubo tinklalapiu ir baigiant šia ataskaita. Nuoširdus AČIŪ.

2023 m. ataskaitos projektą parengė
VU PEK prezidentas profesorius emeritas V. Kučinskas.
Apsvarstė ir pritarė VU PEK valdyba 2024-01-18.

Kalbos redaktorė Zita Manstavičienė
Maketuotoja Nijolė Bukantienė

Vilniaus universiteto leidykla
Saulėtekio al. 9, III rūmai, LT-10222 Vilnius
info@leidykla.vu.lt, www.leidykla.vu.lt/en/
www.knygynas.vu.lt, www.zurnalai.vu.lt

Spausdino UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13b, LT-09109 Vilnius

